

## Okul Pansiyonunda Kalan Ergenlerin Kaygı Düzeyleri ve Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi\*

### An Investigation of Problem Solving Skills and Anxiety Levels of Adolescents Who Stay in Boarding School

Zeynep KARATAŞ<sup>1</sup>

#### Özet

Bu araştırmada, okul pansiyonunda kalan ergenlerin cinsiyet ve sınıf düzeyleri açısından kaygı ve problem çözme becerileri puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığı ile kaygı ve problem çözme beceri puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Niğde Merkez ilçesinden pansiyonlu iki okuldan seçilen okul pansiyonunda kalan 109 kız 91 erkek 200 öğrenci oluşturmuştur. Çalışmada ergenlerin kaygılarını ölçmek için Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri, problem çözme becerilerini ölçmek için Problem Çözme Envanteri kullanılmıştır. Elde edilen verilerin istatistiksel analizinde gruplar arasında farklılık olup olmadığını incelemek için İki Yönlü MANOVA ve ilişkiyi incelemek için Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır. Bulgular; öğrencilerin cinsiyet açısından kaygı ve problem çözme puanlarının farklılaştığını, sınıf düzeyi açısından farklılaşma olmadığını göstermiştir. Ayrıca kaygı ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkiye bakıldığında anlamlı ilişki olduğu gözlenmiştir. Bulgular alan yazın ışığında tartışılmış ve alanda çalışanlar ile yeni yapılacak çalışmalara ilişkin çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

*Anahtar Sözcükler:* kaygı, sürekli kaygı, durumluk kaygı, problem çözme, okul pansiyonu.

#### Abstract

In this study, it has been investigated whether anxiety and problem solving skill scores of boarding adolescents differ in terms of gender, and class level and whether there is a relationship between anxiety and problem solving scores. 200 adolescents (109 girls, 91 boys) chosen from two boarding schools in the center town of Niğde have formed the study group. In this study, The State-Trait Anxiety Inventory and Problem Solving Inventory have been used. In the analysis of the obtained data, Two Way MANOVA and Pearson Correlation Coefficient have been used. Findings have shown that anxiety and problem solving scores differ in terms of gender and not differ in terms of class level and there is a significant relationship between anxiety and problem solving skills. The findings are discussed in the light of the literature and field studies related to new researcher and various suggestions were made

*Key Words:* anxiety, trait anxiety, state anxiety, problem solving, boarding school.

#### Giriş

Korku ve endişe duygusu olarak bilinen kaygı (Davison ve Neale, 2004), günümüzde sıkça karşılaştığımız problemlerden birisidir. Genellikle olumsuz duyguların yaşandığı durumlar kaygının ortaya çıkmasına sebep olur. Bu durum her bireyde farklı şekillerde yaşanır (Baltaş ve Baltaş, 1993). Kaygı, tehdit edilen, meydan okunan bir ortamda, bireyin kendisini yetersiz görmesidir. Birey yüz yüze geldiği bir durumda, kişisel yetersizliklerinin, arzu edilmeyen sonuçları üzerinde odaklaşır. Kaygı, olaylar tarafından oluşturulmaz, kişilerin

\* Bu çalışmanın bir bölümü 18. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayında sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

<sup>1</sup> Yrd. Doç. Dr. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, RPD A.B.D., zeynepkaratas@mehmetakif.edu.tr

mantıksız inançları kaygıya sebep olabilir. Yani önemli olan o duruma yüklenen anlamdır (Wilde, 1995). Ayrıca kaygı güçlü negatif duygular ve gelecek tehlike ve felaket beklentisi ile olan gerginliğin bedensel belirtileri tarafından tanımlanan bir ruh durumu olarak da tanımlanmaktadır. Kaygı zaman zaman iyi olmasına rağmen çok fazla ve kontrol edilemeyen kaygı bireyi güçsüzleştirir, yapabileceklerini de yapamayacak hale getirebilir (Mash ve Wolfe, 2002). Spielberger ve arkadaşlarına (1970) göre kaygı durumluk ve sürekli kaygı olarak ikiye ayrılır. Durumluk kaygı, bireyin içinde bulunduğu durumdan dolayı hissettiği öznel korku, sürekli kaygı ise bireyin kaygı durumuna olan yatkınlığı olarak tanımlanmaktadır (Akt. Öner ve LeCompte, 1983).

Yaşamdaki stres durumları ile yüz yüze kalmak ve bu durumları yoğun şekilde yaşamak bireyin kaygı durumunu artırıcı etmenlerdendir (Endler ve Kocovski, 2001). Gerek okuldaki sınavlara yüklenen anlam gerek güne başlamaya yüklenen anlam ergenlerde kaygı düzeyinin artmasına sebep olabilir. Kaygı düzeyinin artması ise ders başarısının düşmesine, derse yoğunlaşamamasına, kişisel ilişkilerden ve sosyal ortamlardan kaçınmasına, içe kapanmasına ve problem çözme becerilerinde sorunlar yaşamasına neden olabilir.

Problem çözmede bir takım sıkıntılar yaşama kaygılı olan bireylerde gözlenebilen bir durum olabildiği gibi genel olarak ergenler arasında yaşanabilen bir durumdur. Bu durumda ergen ne yapacağını bilemeyip kaygı ve öfke durumu yaşayabilir. Bazı problemler birden bire ortaya çıkar ve açıkça anlaşılır. Bazıları sanki düşünce ve gündelik hayatla ilgili doğal olaylar arasından yavaşça ve adım adım ortaya çıkarlar. Bazıları da özellikle şaşırtıcı, belirsiz durumlar veya duygular sonucu meydana gelir ve yüzeye çıkabilmek için bir araştırma dönemine ihtiyaç duyar (Bingham, 1998). Problemin tanımına baktığımızda, problem, bireyin karşılaştığı yeni bir güçlük durumudur (Erden ve Akman, 2009). Ayrıca Travers'e (1972) göre kişinin hedefi olduğu zaman ama bu hedefe nasıl ulaşacağını bilmediği zaman ortaya çıkan bir durumdur (Akt. Erkan, 2005). Bunun yanı sıra bulunduğumuz yer ile bulunmak istediğimiz yer arasındaki başka bir değişle, olanla olması gereken durum arasındaki farktır (Öğülmüş, 2004; Kneeland, 2001). Problem çözme ise problemle karşılaşıldığında daha önceki öğrenmelerin yeniden düzenlenerek yeni karşılaşılan duruma çözüm getirilme sürecidir (Demirel, 2001). Problem çözme bireyin kendi yeteneklerini keşfederek gelişmesini ve ihtiyaçlarını karşılamasını kolaylaştırır. Birey karşılaştığı güçlükler üzerinde başkalarının karar vermesini bekleyeceği yerde, bu güçlükler kendisi çözüm yolları arar. Bilgilerini ve becerilerini kullanma fırsatı bulur, kendine güveni artar (Erden ve Akman, 2009). Günümüzde problem çözme becerilerine olan ihtiyaç çoğu kuramcı için odak noktası haline gelmiştir. Anlama,

analiz etme ve sentezleme gibi düşünme becerilerini içeren problem çözme, bilişsel, davranışsal ve tutumsal içeriklere sahiptir (Kirkley, 2003). Duygusal, ekonomik, bedensel problemleri içine alan farklı problem türleri birbirleri içine karışarak büyük karmaşık problemler haline dönüşebilir. Problemlerin çözümleri, problemin türü ve karmaşıklığına göre değişir. Bazı problemler tamamıyla mantık yoluyla çözülür, bazı problemler duygusal olgunluk gerektirir. Bazı problemler ise olaylara yeni bir bakış açısından bakmayı gerektirir. Bu da problem çözümleri arasındaki ortak yan amaca ulaşmaya engel olan nedeni ortadan kaldırmakla olur (Cüceloğlu, 1994). Problem çözmeye iyi niyet, problemlerin birden fazla çözümü olduğuna inanma, iki tarafında kazanabileceği, sorunlara farklı bakış açılarıyla yaklaşılabilirliği, güç kullanmaktan kaçınma pozisyonları üzerinde değil problemler üzerine odaklanma, duyguları dikkate alma gerekliliği gibi olumlu düşünceler problem çözümü kolaylaştırır. Problem çözme sürecine bakıldığında ise sorunun fark edilmesi, sorunun tanımlanması, alternatiflerin üretilmesi, çözümlerin seçilmesi, uygulama, değerlendirme ve düzeltme aşamalarından oluştuğu görülmektedir (Öğülmüş, 2004).

Alan yazına bakıldığında kaygı ve problem çözmenin çeşitli değişkenler açısından incelendiği çeşitli çalışmalar mevcuttur. Bu çalışmalara bakıldığında kaygı ve problem çözme cinsiyet, sınıf düzeyleri ve yaş gibi çeşitli değişkenler açısından incelenmiş ve çeşitli önerilerde bulunulmuştur (Çam ve Tümkaya, 2008; Danışık, 2005; Genç ve Kalafat, 2007; Hamarta, 2009; Korkut, 1991; Korkut, 2002; LaRue ve D'Elia, 1985; Metin ve Diğ., 2008; Misra ve McKean, 2000; Taylan, 1990; Yalçın, 1998). Bu değişkenlerin yanı sıra yurtdışı kalan kalmayan ergenlerin kaygı düzeylerinin incelendiği az sayıda çalışmaya rastlanmıştır (Özyürek ve Demiray, 2010) okul pansiyonunda kalan ergenlerin sürekli, durumluk kaygı ve problem çözme düzeylerinin incelenmesine ilişkin araştırmalara bu çalışma kapsamında yapılan araştırma sonucunda rastlanmamıştır.

Okullarda öğrencilere verilmeye çalışılan rehberlik hizmetlerinin amaçlarından birisi mantıklı bir şekilde sorun çözümü kazandırmak ve kaygı ile baş etmeyi sağlayabilmek olmasına rağmen, öğrenciler arasında problem çözümünde yaşanan sıkıntılar bir takım problemler yaratmaktadır. Öğrencilerin kaygı durumları ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin ve kaygı ile problem çözme becerilerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesinin nedeni, özellikle ailesinden ayrı okul pansiyonunda kalan öğrencilerin problem çözmedeki yaşadığı güçlüklerin ve kaygı durumlarında artış olduğunun gözlenmiş olması, bu durumun problem olarak algılanmış ve araştırmaya değer bulunmuş olmasıdır. Bu çalışmanın amacı okul pansiyonunda kalan ergenlerin kaygı düzeyleri ve problem çözme becerilerinin incelenmesidir.

Bu amaç doğrultusunda çalışmanın alt problemleri şunlardır;

1-Okul pansiyonunda kalan ergenlerin cinsiyet ve sınıf düzeyleri açısından kaygı düzeyleri ve problem çözme becerileri puanları farklılaşmakta mıdır?

2- Okul pansiyonunda kalan ergenlerin kaygı düzeyleri ve problem çözme becerileri puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

### Yöntem

Bu çalışma okul pansiyonunda kalan ergenlerin cinsiyet ve sınıf düzeyleri açısından kaygı düzeyleri ve problem çözme becerileri puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığını ve kaygı ile problem çözme puanları arasında anlamlı ilişkinin olup olmadığını belirlemeye yönelik betimsel bir çalışmadır.

### Çalışma Grubu

Niğde Merkez ilçesinde bulunan resmi orta öğretim kurumlarından pansiyonlu olan iki okul ve bu okulların pansiyonunda kalan 200 öğrenci çalışma grubunu oluşturmuştur. Hacı Zekiye Arslan Lisesi pansiyonundan 109 öğrenci, Cumhuriyet Lisesi pansiyonundan ise 91 öğrenci çalışma grubunda yer almıştır. Öğrencilerin % 54'ü kız, % 46'sı erkektir. Ayrıca bu öğrencilerin %43'ü dokuzuncu sınıf, %31'i onuncu sınıf, %26'sı onbirinci sınıftır.

### Veri Toplama Araçları

Araştırmada ergenlerin kaygı düzeylerini belirlemek için Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri, problem çözme düzeylerini belirlemek için ise, Problem Çözme Envanteri kullanılmıştır. Kişisel bilgiler için araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Veri toplama araçları ile ilgili bilgiler aşağıda verilmiştir.

**Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri:** Spielberger ve arkadaşları tarafından 1970 yılında geliştirilen Envanter Öner ve Le Compte (1983), tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Envanterin Durumluk ve Sürekli kaygıyı ölçen iki ayrı formu vardır. Her iki ölçekte de cevap seçenekleri dörder tanedir. Ölçekler 20'şer ifadeden oluşmakta ve bir ölçekten elde edilen toplam puan değeri 20 ile 80 puan arasında değişmektedir. Puanın yüksek olması kaygı seviyesinin yüksek olduğuna göstermektedir. Ölçeğin güvenilirliğinde, Kuder-Richardson Güvenirliği: Sürekli kaygı ölçeği için .83 ile .87 arasında, Durumluk kaygı ölçeği için .94 ile .96 arasında olduğu bulunmuştur. Madde Güvenirliğinde, madde güvenirligi korelasyonları, sürekli kaygı ölçeği için .34 ile .72, durumluk kaygı ölçeği için ise .42 ile .85 arasındadır. Test tekrar test güvenilirliğinde Hacettepe ve ODTÜ ile Kara Harp Okulunda ölçekler 5 ayrı öğrenci

grubuna 10, 15, 30, 120 ve 365 gün arayla normal sınıf koşullarında iki kez uygulanmıştır. Sonuçlar test tekrar test güvenilirlik katsayılarının Sürekli kaygı ölçeği için .71 ile .86 arasında, Durumluk kaygı ölçeği için ise .26 ile .68 arasında değiştiğini göstermiştir. Geçerlik çalışmasında ise, Yapı ya da Deneysel Kavram Geçerliğinde, 10 gün ile 1 yıl arasında değişen zaman süreleri içerisinde yapılan çoklu uygulamalarda, durumluk kaygı puanlarındaki yükselme ve düşmeleri tutarlı olarak saptamış; ancak aynı kişilerin sürekli kaygı puanlarında önemli değişimler görmemiştir. Değişik zaman ve koşullarda yapılan uygulamalarda durumluk ve sürekli kaygı puanları arasındaki korelasyonun .62 civarında ve önemli seviyede olduğunu bulmuşlardır. Tüm bu veriler durumluk ve sürekli kaygı ölçeklerinin kuramsal yapı geçerliğini sağlamlaştırıcı nitelikte bulunmuştur. Kriter Geçerliğinde ise Durumluk Sürekli kaygı ortalama puanları, normalleri ve psikiyatrik hastalığı olan bireyleri anlamlı olarak birbirinden ayırt edici bulunmuştur (Öner ve Le Compte, 1983). Ayrıca, Karataş (2009) 100 lise öğrencisi ile yaptığı çalışmada Sürekli Kaygı Ölçeği cronbach alpha iç tutarlık katsayısını .79 düzeyinde güvenilir olarak bulmuştur. Bu çalışma kapsamında yapılan cronbach alpha iç tutarlık analizinde Sürekli Kaygı Ölçeği için cronbach alpha iç tutarlık katsayısı .72, Durumluk Kaygı Ölçeği için .75 olarak bulunmuştur.

**Problem Çözme Envanteri-(PÇE):** Heppner ve Petersen tarafından geliştirilen envanter 35 maddeden oluşan 6'lı likert türü bir ölçme aracıdır (Akt. Savaşır ve Şahin, 1997). Ölçeğin 3 faktörlü (problem çözmeye güven, yaklaşma-kaçınma ve kişisel kontrol) olduğu kaydedilmiştir. 9, 22 ve 29. maddeler değerlendirme dışı bırakılır. Yüksek puan yetersiz problem çözmeyi ifade etmektedir. Ölçek, önce, Taylan (1990), daha sonra Şahin, Şahin ve Heppner (1993) tarafından uyarlanmıştır (Akt. Savaşır ve Şahin, 1997). Taylan (1990), güvenilirlik çalışmasında; ölçeğin test tekrar test kararlılık katsayısını .66 olarak bulmuştur. PÇE'nin Kendini Kabul Envanteri ve Sürekli Kaygı Envanteri ile yapılan geçerlik çalışmasında ise, bireylerin problem çözme becerileri arttıkça kendini kabul puanlarının arttığı, sürekli kaygı puanlarının azaldığı görülmüştür. Şahin, Şahin ve Heppner (1993)'in uyarlama çalışması sonucunda 6 faktörlü olarak bulunan ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı .88, tek ve çift sayılı maddeler ayrılarak, yarıya bölme tekniği ile elde edilen güvenilirlik katsayısı ise .81 olarak bulunmuştur (Akt. Savaşır ve Şahin 1997). Ölçüt bağımlı geçerlikte ise, ölçeğin toplam puanı ile Beck Depresyon Envanteri arasındaki korelasyon katsayısı .33 ve STAIT-T toplam puanı arasındaki korelasyon katsayısı .45 olarak bulunmuştur. Güçlü (2003), 50 kişilik bir grup üzerinde ölçeğin iç tutarlık katsayısına bakmış, cronbach alpha değerini problem çözmeye güven alt ölçeği için .81, yaklaşma-kaçınma alt ölçeği için .84, kişisel kontrol alt ölçeği için ise .70 olarak bulmuştur. Faktör analizi ile de

açıklanan varyansları alt ölçekler için sırasıyla, .44, .37 ve .45 olarak bulmuştur. Bu çalışma kapsamında tespit edilen cronbach alpha iç tutarlık katsayıları problem çözmeye güven alt ölçeği için .82, yaklaşma-kaçınma alt ölçeği için .71, kişisel kontrol alt ölçeği için ise .65 olarak bulunmuştur.

### Verilerin Toplanması ve Analizi

Uygulamalar Niğde Hacı Zekiye Arslan Lisesi ve Cumhuriyet Lisesinde gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmada elde edilen verilerin analizinde, ergenlerin cinsiyetleri ve sınıf düzeyleri açısından kaygı ve problem çözme puanlarında farklılaşma olup olmadığını incelemek için iki yönlü MANOVA kullanılmıştır. Her bir bağımlı değişkenin bağımsız değişkenlerdeki gruplara göre varyans eşitliği sağlayıp sağlamadığını kontrol etmek için Levene testi yapılmış (sürekli kaygı için  $F=2.140$ , durumluk kaygı için  $F=1.243$ , problem çözme yeteneğine güven için  $F=1.640$ , yaklaşma kaçınma için  $F=.802$ , kişisel kontrol için  $F=.233$ ,  $p>.05$ ) varyans eşitliği sağlandığı ve MANOVA'nın temel varsayımlarının karşılandığı görülmüştür. Gruplar arası farkın kaynağını bulmak için Bonferroni Testi yapılmıştır. Öğrencilerin kaygı düzeyleri ile problem çözme becerileri arasında anlamlı ilişkinin olup olmadığını belirlemek için Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır. Veriler SPSS 15.0 paket programı kullanılarak çözümlenmiştir. İstatistiksel sonuçların yorumlanmasında .05 anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır.

### Bulgular

Okul pansiyonunda kalan ergenlerin cinsiyet ve sınıf düzeyi açısından kaygı ve problem çözme puanlarının incelenmesi: Ergenlerin cinsiyet ve sınıf düzeyi açısından sürekli kaygı, durumluk kaygı puanları ve problem çözme yeteneğine güven, yaklaşma-kaçınma ve kişisel kontrol puanlarında fark olup olmadığını tespit etmek için İki Yönlü MANOVA uygulanmış ve bulgular Tablo 1 ve 2'de sunulmuştur.

Tablo 1

*Okul Pansiyonunda Kalan Ergenlerin Cinsiyet ve Sınıf Düzeylerine Göre Kaygı ve Problem Çözme Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri*

Cin.	Sın.	n	Sür.Kay		Dur.Kay		Prb.Çözm		Yak.Kaç.		Kiş.Kont	
			$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
Kız	9	64	48.41	8.92	46.19	7.35	28.67	9.04	46.94	9.69	15.75	3.46
	10	27	51.89	8.71	48.74	7.38	31.74	7.57	48.11	7.64	16.00	3.92
	11	18	46.39	6.90	45.33	6.21	27.56	5.99	49.67	10.54	17.17	3.67

Toplam	109	48.94	8.69	46.68	7.23	29.25	8.33	47.68	9.34	16.05	3.62	
Erkek	9	21	41.05	7.19	40.67	7.62	32.29	8.70	52.71	8.12	16.86	3.72
	10	36	46.44	5.59	45.11	5.49	33.78	8.51	50.78	10.47	17.06	3.28
	11	34	47.12	8.70	45.91	8.36	33.50	10.63	52.65	11.30	16.35	3.76
Toplam	91	45.45	7.57	44.38	7.39	33.33	9.31	51.92	10.25	16.75	3.54	

Tablo 1 incelendiğinde en yüksek sürekli kaygı puan ortalaması ( $\bar{X}=51.89$ ) onuncu sınıf kız öğrencilere, en düşük sürekli kaygı puan ortalaması dokuzuncu sınıf erkek öğrencilere ( $\bar{X}=41.05$ ); en yüksek durumluk kaygı puan ortalaması onuncu sınıf kız öğrencilere ( $\bar{X}=48.74$ ), en düşük durumluk kaygı puan ortalaması dokuzuncu sınıf erkek öğrencilere ( $\bar{X}=40.67$ ); en yüksek problem çözme yeteneğine güven puan ortalaması onuncu sınıf erkek öğrencilere ( $\bar{X}=33.78$ ), en düşük problem çözme yeteneğine güven ortalaması on birinci sınıf kız öğrencilere ( $\bar{X}=27.56$ ); en yüksek yaklaşma kaçınma puan ortalaması dokuzuncu sınıf erkek öğrencilere ( $\bar{X}=52.71$ ), en düşük yaklaşma kaçınma puan ortalaması dokuzuncu sınıf kız öğrencilere ( $\bar{X}=46.94$ ); en yüksek kişisel kontrol puan ortalaması onbirinci sınıf kız öğrencilere ( $\bar{X}=17.17$ ), en düşük kişisel kontrol puan ortalaması ise dokuzuncu sınıf kız öğrencilere ( $\bar{X}=15.75$ ) aittir. Ortalamalar arasındaki bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan iki yönlü MANOVA sonuçları Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

*Okul Pansiyonunda Kalan Ergenlerin Cinsiyet ve Sınıf Düzeylerine Göre Kaygı ve Problem Çözme Puanlarının İki Yönlü MANOVA Sonuçları*

Etki	$\lambda$	F	Denence (Sd)	Hata (Sd)	p
Kesişim	0.019	1946.240*	5.000	190.000	0.000
Cinsiyet	0.857	6.340*	5.000	190.000	0.000
Sınıf düzeyi	0.923	1.544	10.000	380.000	0.122
Cinsiyet x Sınıf düzeyi	0.922	1.581	10.000	380.000	0.110

\*p<.01

Tablo 2’de görüldüğü gibi bağımlı değişkenlerin ortalamalarının ana etkisinde, cinsiyete göre ( $\lambda=0,857$ ;  $F_{(5-190)}=6.340$  p<.01) anlamlı fark görülürken, sınıf düzeyine göre ( $\lambda=0,923$ ;  $F_{(10-380)}=1.544$  p>.01) anlamlı farklılık görülmemiştir. Cinsiyet x sınıf düzeyi ortak etkilerine bakıldığında ise ( $\lambda=0,922$ ;  $F_{(10-380)}=1.581$ , p>.01) anlamlı fark olmadığı görülmüştür.

İki yönlü MANOVA sonuçlarına göre cinsiyet değişkeni açısından, öğrencilerin kaygı düzeyleri ve problem çözme becerileri arasında anlamlı bir fark vardır. Bu farkın kaynağını

bulmak için Bonferroni testi uygulanmıştır. Yapılan Bonferroni testi sonucuna göre sürekli kaygı, durumluk kaygı, problem çözme yeteneğine güven ve yaklaşma kaçınma ortalamalarında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Sürekli ve durumluk kaygı ortalamaları incelendiğinde kız öğrencilerin sürekli kaygı ( $\bar{X}=48.94$ ) ve durumluk kaygı ( $\bar{X}=46.68$ ) ortalamalarının erkek öğrencilerin sürekli ( $\bar{X}=45.45$ ) ve durumluk kaygı ( $\bar{X}=44.38$ ) ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Problem çözme yeteneğine güven ve yaklaşma-kaçınma puan ortalamalarına bakıldığında ise erkek öğrencilerin problem çözme yeteneğine güven ( $\bar{X}=33.33$ ) ve yaklaşma-kaçınma puan ( $\bar{X}=51.92$ ) ortalamalarının kız öğrencilerin problem çözme yeteneğine ( $\bar{X}=29.25$ ) güven ve yaklaşma-kaçınma ( $\bar{X}=47.68$ ) puan ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Problem Çözme Envanterinde yüksek puan yetersiz problem çözmeyi ifade ettiğinden kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre problem çözmeye kendilerini daha güvenli algıladıkları söylenebilir.

Okul pansiyonunda kalan ergenlerin kaygı düzeyleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi: Okul pansiyonunda kalan ergenlerin sürekli durumluk kaygı puanları ile problem çözme yeteneğine güven, yaklaşma-kaçınma ve kişisel kontrol puanları arasındaki ilişki olup olmadığını incelemek için Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayısı uygulanmış ve sonuçlar Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3

*Okul Pansiyonunda Kalan Ergenlerin Kaygı ve Problem Çözme Puanlarına Uygulanan Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayısı Sonuçları*

N=250	Sürekli Kaygı	Durum. Kaygı	Prb.Çöz.Yet.Güv.	Yaklaş-Kaçın.	Kişisel Kontrol
	r	r	r	r	r
Sürekli Kaygı	1	.934*	.304*	.104	.267*
Durum. Kaygı	.934*	1	.276*	.116	.272*
Prb.Çöz.Yet.Güv.	.304*	.276*	1	.543*	.403*
Yaklaş.-Kaçın	.104	.116	.543*	1	.450*
Kişisel Kont.	.267*	.272*	.403*	.450*	1

\*p<.01

Tablo 3 incelendiğinde ergenlerin sürekli, durumluk kaygı, problem çözme yeteneğine güven ve kişisel kontrol puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Yani ergenlerin durumluk ve sürekli kaygı puanları yükseldikçe problem çözme puanları da yükselmektedir. Problem çözme ölçeğinde yüksek puan düşük problem çözmeyi gösterdiği için bu sonuç öğrencilerin durumluk ve sürekli kaygıları arttıkça problem



çözme yeteneğine güvenlerinin azaldığını, problem çözme yeteneğine güvenleri arttıkça durumluk ve sürekli kaygılarının düştüğünü göstermektedir.

### **Tartışma ve Öneriler**

Yapılan bu çalışmada, cinsiyet ve sınıf düzeyi açısından okul pansiyonunda kalan ergenlerin kaygı düzeyleri ve problem çözme becerileri incelenmiştir. Sonuç olarak, cinsiyet açısından sürekli, durumluk kaygı, problem çözme yeteneğine güven ve yaklaşma kaçınma puanlarında anlamlı farklılıklara rastlanmıştır. Sınıf düzeylerine göre kaygı ve problem çözme puanlarına bakıldığında ise herhangi bir farklılaşma olmadığı görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin sürekli kaygı, durumluk kaygı, problem çözme yeteneğine güven ve kişisel kontrol puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Sürekli ve durumluk kaygı puanları ile yaklaşma kaçınma puanları arasında ise anlamlı ilişki bulunmamıştır.

Çalışmada ilk bulgu okul pansiyonunda kalan kız ergenlerin kaygı puanları erkek ergenlerin kaygı puanlarından anlamlı derecede yüksek bulunması ve problem çözme konusunda kendilerini daha güvenli olarak algılamalarıdır. Özyürek ve Demiray (2010), yurtda kalan kız öğrencilerin sürekli kaygı puanlarının erkek öğrencilerin sürekli kaygı puanlarından anlamlı derecede yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Bu bulgu araştırma bulgusunu desteklemektedir. Problem çözme ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında ise Danışık (2005), kız öğrencilerin algıladıkları problem çözme becerilerinin erkek öğrencilerin algıladıkları problem çözme becerilerine göre daha yüksek olduğunu saptamıştır. Bu bulgu araştırma bulgusunu destekler niteliktedir. Alan yazına bakıldığında farklı sonuçlara ulaşan araştırmalar da görülmektedir. Korkut (2002), erkek öğrencilerin problem çözme konusunda kendilerini daha yeterli algıladıkları bulgusunu tespit etmiştir. Ayrıca Genç ve Kalafat (2007), yaptıkları çalışmada problem çözme becerilerinde cinsiyet açısından anlamlılık bulamamıştır.

Çalışmada diğer bir bulgu ergenlerin sınıf düzeyleri açısından kaygı puanlarının farklılaşmamasıdır. Bu bulgu her yıl bir yaş daha büyümenin ve yeni bir sınıfa geçmenin ergenlerin kaygı düzeyleri üzerinde farklılaşma yaratmadığını ortaya koymaktadır. Misra ve McKean (2000), sınıf düzeyi açısından öğrencilerin kaygılarını incelemişler kaygı düzeylerinin sınıf düzeylerine göre farklılık göstermediğini tespit etmişlerdir. Korkut (1991), 13-18 yaş grubu üzerinde yaptığı çalışmada yaş ile sürekli kaygı arasında bir ilişki bulamamış ve yaşa göre sürekli kaygı puanlarının değişmediğini belirtmiştir. Yalçın (1998), genel lise öğrencileri ile meslek lisesi öğrencilerinin gelecek kaygılarını karşılaştırdığı çalışmasında öğrencilerin yaşları açısından kaygı düzeylerinin farklılaşmadığını ortaya koymuştur. LaRue

ve D'Elia (1985), Metin ve diğ. (2008), çalışmalarında yaş açısından kaygı düzeylerinin değişmediğini tespit etmişlerdir. Bu bulgular araştırma bulgusunu destekler niteliktedir. Öğrencilerin sınıf düzeyleri açısından problem çözme puanlarının farklılaşmamasına bakıldığında ise, sınıf düzeyi değişkeninin öğrencilerin problem çözme puanlarında farklılık yaratmadığı görülmüştür. Bu durum öğrencilerin birbirlerine yakın yaş döneminde olmalarının kendilerine güven ve problem çözme algılamaları açısından benzerlik göstermeleri ile açıklanabilir.

Çalışmanın son bulgusu da, ergenlerin sürekli kaygı, durumluk kaygı ve problem çözme yeteneğine güven, kişisel kontrol puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin bulunmasıdır. Yani ergenlerin sürekli ve durumluk kaygı puanları yükseldikçe problem çözme puanları da yükselmektedir. Taylan (1990), yaptığı çalışmada, sürekli kaygı ile problem çözme puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit etmiştir. Çalışmada, sürekli kaygı puanları arttıkça problem çözme beceri puanlarının da arttığı ortaya koyulmuştur. Çam ve Tümkaya (2008), kişilerarası problem çözme ile sürekli kaygı arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki tespit etmişlerdir. Hamarta (2009), ergenlerin kişilerarası problem çözmeleri ile sosyal kaygıları arasında anlamlı ilişki tespit etmiştir. Bu çalışmalar araştırma bulgusu ile benzerlik göstermektedir.

Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda yeni yapılacak araştırmalar ve alanda çalışacak uzmanlara ilişkin şu önerilerde bulunulabilir.

Okul psikolojik danışmanlarının ilgili ölçekleri kullanarak sürekli kaygıları yüksek ve problem çözme becerileri düşük öğrencilerle psikolojik danışma yapmaları, okul öğrenci sayısı kalabalık ise grupla danışma ve grup rehberliği çalışmalarına ağırlık vermeleri uygun olabilir. Okullarda öğrencilerin ilgilerine yönelik eğitsel etkinliklerin artırılması ve öğrencilerin eğitsel etkinliklere katılımının sağlanması kendilerini iyi hissetmeleri ve güvenleri açısından ayrıca kaygı durumları ile baş etmeleri açısından yararlı olabilir. Bu konuda bundan sonra çalışacak araştırmacıların farklı değişkenlere bakması ya da problem çözme ve sürekli kaygı konusunda deneysel çalışmalar yapılarak çeşitli programların etkililiğinin sınılanması faydalı olabilir. Okul pansiyonunda kalan kız öğrencilerin kaygı düzeylerinin yüksek olduğu tespit edildiğinden, bu öğrencilerle okula ilk geldikleri günden itibaren uyum çalışmaları ve bilgilendirici çalışmalar yapılması faydalı olabilir. Bu çalışmada okul pansiyonunda kalan erkek öğrencilerin problem çözme becerilerinin düşük olduğu tespit edildiğinden erkeklerden oluşan bir grupla problem çözme beceri programları yapılabilir. Bu çalışmada ortaöğretim öğrencileri ele alınmıştır. Farklı çalışmalarda farklı yaş grupları ele alınabilir. Anne-babaların çocuklarına yönelik beklentilerinin çok yüksek olması değil,

onların kapasitelerine uygun beklentiler ortaya koymalarına yardım amaçlı okul psikolojik danışmanlarının çeşitli çalışmalar yapmaları faydalı olabilir. Anne-babaların okul dışında çocuklarını sosyal çalışmalara yönlendirmeleri ve onları desteklemeleri konusunda okul psikolojik danışmanının çalışmalar yapması yararlı olabilir.

### Kaynaklar

- Baltaş, A. ve Baltas, Z. (1993). *Stres ve başa çıkma yolları*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Bingham, A. (1998). *Çocuklarda problem çözme yeteneklerinin geliştirilmesi*. (Çev. A.F. Oğuzkan). İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Cüceloğlu, D. (1994). *İnsan ve davranışı psikolojinin temel kavramları*. (5. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çam, S. ve Tümkaya, S. (2008). Kişilerarası problem çözme envanteri lise öğrencileri formunun geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(2), 1-17.
- Danışık, N.D. (2005) *Ergenlerin sürekli öfke- öfke ifade tarzları ile problem çözme becerileri arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Davison, G.C. & Neale, J.M. (2004). *Anormal psikolojisi*. (Çev. Ed. İ. Dağ). Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Demirel, Ö. (2001). *Eğitim sözlüğü*. (1. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Endler, S.N. & Kocovski, N.L. (2001). State and trait anxiety revisited. *Journal of Anxiety Disorders*, 15(3), 231-245.
- Erden, M. ve Akman, Y. (2009). *Eğitim psikolojisi*. (18. Baskı). Ankara: Arkadaş Yayınları.
- Erkan, Z. (2005). Eğitsel rehberlik. Ersin Uzman (Ed.), *Psikolojik danışma ve rehberlik* içinde (s. 79-96). İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Genç, S.Z. ve Kalafat, T. (2007). Öğretmen adaylarının demokratik tutumları ile problem çözme becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Pamukkale Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(22), 10-22.
- Güçlü, N. (2003). Lise müdürlerinin problem çözme becerileri. *Milli Eğitim Dergisi*, 160, 272-300

- Hamarta, E. (2009). Ergenlerin sosyal kaygılarının kişilerarası problem çözme ve mükemmeliyetçilik açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*, 8(3), 729-740.
- Karataş, Z. (2009). Psikodrama ile yapılan grup çalışmasının ergenlerin sürekli kaygı düzeylerine etkisi, *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 34 (360), 31-37.
- Kirkley, J. (2003). *Principles for teaching problem solving*. Indiana: Plato Learning Inc.
- Kneeland, S. (2001). *Problem çözme*. (Çev. N. Kalaycı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Korkut, F. (1991). *Yetiştirme yurdundaki öğrencilerle gestalt yaklaşımına dayalı olarak yapılan bireysel danışmanın sürekli kaygı ve denetim odağı üzerindeki etkileri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Korkut, F. (2002). Lise öğrencilerinin problem çözme becerileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 177-184.
- LaRue, A. & D'Elia, L.F. (1985). Anxiety and problem solving in middle-aged and elderly adults. *Exp Aging Res.*, 11(3-4), 215-220.
- Mash, E.J. & Wolfe, D.A.(2002). *Abnormal child psychology*. Belmont: Wadsworth Group.
- Metin, Ö., Özkoç, Ş., Gök-Özer, F. ve Beydağ, K.D. (2008). Denizli çıraklık eğitim merkezine devam eden gençlerin kaygı düzeylerinin belirlenmesi. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*, 7(2), 113-118.
- Misra, R.& McKean, M. (2000). College students' academic stres and its relation to their anxiety, time management, and leisure satisfaction. *American Journal of Health Studies*, 16(1), 41-51.
- Öğülmüş, S. (2004). *Ben sorun çözebilirim kişilerarası sorun çözme becerileri ve eğitimi*. Ankara: Babil Yayıncılık.
- Öner, N. ve LeCompte, A. (1983). *Durumluk-sürekli kaygı envanteri el kitabı*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Özyürek, A. ve Demiray, K. (2010). Yurtta ve ailesi yanında kalan ortaöğretim öğrencilerinin kaygı düzeylerinin karşılaştırılması. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 11(2), 247-256.
- Savaşır, I., ve Şahin, N.H. (1997). *Bilişsel-davranışçı terapilerde değerlendirme: Sık kullanılan ölçekler*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Taylan, S. (1990). *Heppner'in problem çözme envanterinin uyarlama, güvenirlik ve geçerlik çalışmaları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Wilde, J. (1995). *Treating anger, anxiety, and depression in children and adolescents*. United States of America: Taylor&Francis Ltd.

Yalçın, S. B. (1998). *Genel lise öğrencileri ile meslek lisesi öğrencilerinin gelecek kaygılarının karşılaştırılması*. Konya: Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi 7. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, 149-162.

### **Extended Abstract**

A sense of fear and anxiety known as the concern today is one of the problems frequently encountered. Experiencing negative emotions will cause concern. This situation is experienced differently in every individual. Problem-solving, exploring the development of the individual's own abilities and makes it easier to meet the needs. Anxiety can affect problem-solving skill. There are a lot of studies in literature about anxiety and problem solving. But there isn't study about anxiety and problem solving skills on boarding adolescents in literature.

*Purpose and Significance:* In this study, it has been investigated whether trait, state anxiety scores and problem solving skill scores of boarding high school students differ and whether there is a relationship between trait, state anxiety and problem solving scores in terms of gender, and class level. Although one of the purposes of counseling service at schools is to make the students solve the problems logically and cope with anxiety, the problems happening in problem solving among students create some problems. The purpose of investigating the relationship between the students' trait, state anxiety level and problem solving skills and investigating the trait, state anxiety and problem solving skills according to various variables is that especially the boarders away from their parents have difficulties in problem solving and there is an increase in their anxiety level. This situation is handled as a problem and it is thought to be investigated.

According to this purpose; sub-problem of the study are as follows:

- 1-Is there differ between trait, state anxiety scores and problem solving skills scores in terms of gender and grade levels of boarding adolescents?
- 2-Is there relationship between trait, state anxiety scores and problem solving scores of boarding adolescents?

*Methods:* This investigation is a descriptive and relational study and it tends to determine whether the trait, state anxiety and problem solving skill scores of boarding adolescents differ

in terms of gender and class level and whether there is a relationship between trait, state anxiety and problem solving scores. The dependent variables of the investigation are trait, state anxiety and problem solving skills and the independent variables are gender and class levels. 200 adolescents who are % 54 girl, % 46 boy and %43 9. class, %31 10. class, %26 11. class chosen from two boarding schools whose names are Hacı Zekiye Arslan High School and Cumhuriyet High School in the center town of Niğde have formed the study group. In this study, to measure adolescents' anxiety scores The State-Trait Anxiety Inventory and to measure adolescents' problem solving skills scores Problem Solving Inventory have been used. In the analysis of the obtained data, two way MANOVA, and Pearson Correlation Coefficient have been used. Data were analyzed by SPSS 15 packet program. In statistical analysis, the level of significance is accepted as .05.

*Results:* Obtained data have shown that trait, state anxiety and problem solving scores of adolescents differ. The problem solving and trait, state anxiety scores differ in terms of gender and adolescents' problem solving scores and anxiety scores according to their class levels aren't difference has been observed. Also there is a positive significant relationship between trait, state anxiety and problem solving skills. It has also been revealed that girl adolescents have higher trait, state anxiety scores and problem solving skills compared boy adolescents. Finally it has been concluded that there is a significant relationship between trait, state anxiety and problem solving skill. *Discussion and Conclusion:* As a result, it has been revealed that girl boarders have high anxiety scores and problem solving skills compared boy boarders. Adolescents' problem solving scores and anxiety scores according to their class levels are no difference has been observed. There is a significant relationship between trait, state anxiety and problem-solving scores. Various suggestions were made in line with the findings of the study. School counselors can use the scale. And they can do psychological counseling, group counseling and group guidance with adolescents who have high anxiety and low problem-solving skills. Then look at different variables for researchers to work on this issue or problem solving and trait anxiety may be useful to test the effectiveness of various programs made on the experimental work. The girl's boarding school students with high levels of anxiety has been identified, these students come to school from the day of the first compliance efforts may be beneficial and informative studies. Later other researchers can be handled in different age groups in different studies.